

LOODUSKAITSEMÄRGID

EESTI VABARIIGI LOODUSKAITSEMÄRGID AASTATEL 1935 – 1940

Looduskaitseadus allkirjastati riigivanema poolt 11. detsembril 1935. Seaduse §14 alusel võis märke annutada riigivanema poolt kinnitatud statuudis ettenähtud alustel. Looduskaitsemärgi kavandi tegemine ja statuudi ettevalmistamine ning kinnitamine võttis aega üle nelja aasta. Looduskaitsemärgi statuut kinnitati president Konstantin Pätsi poolt alles 27. veebruaril 1940. Märkide annetamist kavandati kord aastas – 1. mail. Märgil oli kolm järku: I, II ja III. Loodushoiu Nõukogu kogunes 24. aprillil 1940, et langetada otsus märgi nominentide suhtes. Nimetatud nominendid jäid ka ainukesteks, kes märgid 1. mail 1940 kätte said.

Looduskaitsemärgid, mis anti välja 24. aprilli 1940. aasta otsusega

I JÄRK – KONSTANTIN PÄTS, Eesti Vabariigi president.
Teened looduskaitse seaduse jõustamisel, aianduse ja parginduse valdkonnas.

II JÄRK – 7 INIMEST
HEINRICH KOPPEL, Tartu Ülikooli rektor
OSKAR KASK, sotsiaalminister, kauaaegne Pärnu linnapea
PEETER PÄTS, Loodushoiu- ja Turismi-instituudi direktor ja Loodushoiu nõukogu esimees
TEODOR LIPPMAA, Tartu Ülikooli botaanikaprofessor, looduskaitse nõukogu esimees
ANDRES MATHIESEN, Tartu Ülikooli metsanduse professor
GUSTAV VILBASTE, Loodushoiu- ja Turismi-instituudi looduskaitseinspektor
ja peamine korraldaja
MIHKEL HÄRMS, teenekas ornitoloog ja linnustiku kaitse põhjendaja

III JÄRK – 15 INIMEST
HANS ALVER, Haapsalu linnapea
ARTUR TOOM, Vilsandi tuletorni vaht, Vaika linnukaitseala rajaja
TEODOR SAAR, Kihnu algkooli juhataja, usaldustegelane
EDUARD KILDEMAA, Tarva algkooli juhataja, usaldustegelane
EDUARD KEELESTE, Nõva algkooli juhataja, usaldustegelane
OLGA KALM, Kavandi algkooli juhataja, usaldustegelane
JOOSEP EPLIK, Viinistu algkooli juhataja, usaldustegelane
MIHKEL SILD, Avinurme talunik, usaldustegelane
LUI JÕGI, Mötsu metsaülem, usaldustegelane
BERNHARD TUISKVERE, Pärnu metsaülem, usaldustegelane
ARTUR VAINOLA, Antsla algkooli juhataja, usaldustegelane
ALEKSANDER SUUR, Loodushoiu- ja Turismi-instituudi parkide inspektor
JOHANNES MAIDE, Loodushoiu- ja Turismi-instituudi looduskaitse asjaajaja
AUGUST BLAUBRÜCK, Õpetaja Kokoral, usaldustegelane
GEORG JANNO, Püssi metsaülem, usaldustegelane

MÄRKE ANNETATI VEEL 20. JUUNIL 1940. AASTAL:
II JÄRK ALEKSANDER TÕNISSON ja **III JÄRK** ALBERT SOOVERE,
kuid nendele ei jõutud märke kätte anda.

EESTI NSV LOODUSKAITSEMÄRGID AASTATEL 1957 – 1989

Seadus „Eesti NSV looduse kaitsest“ jõustus 7. juunil 1957. Eesti NSV looduskaitsemärkide põhimäärus kinnitati 9. veebruaril 1960. aastal. Märke andis välja ENSV Ministrite Nõukogu Looduskaitse Valitsus, hiljem Metsamajanduse ja Looduskaitse Ministeerium. Märke oli kolme liiki: suur looduskaitsemärk, väike looduskaitsemärk ja noore loodukaitsja märk.

Eesti NSV suur looduskaitsemärk

Märgile lisandus diplom. Märgid olid nummerdatud ja neid anti kokku ~100 isikule. Märk anti looduskaitsega tegelevatele isikutele nende eriliste või üldtunnustatud teenete eest looduskaitse arendamisel ja teostamisel. Esimeste saajate seas olid looduskaitsetegevuse taastajad: Eerik Kumari, Endel Varep, Jaan Eliart, Herbert Viiding, Malev Margus jt.

Eesti NSV väike looduskaitsemärk

Märk anti aktiivselt looduskaitsega tegelevatele isikutele kokku ~2900. Nendeks olid looduskaitse usaldusmehed, loodusesõbrad, õpetajad, põllumajanduse, heakorrastatuse ja metsanduse alal töötajad jt.

Noor loodukaitsja

Märke anti koolinoortele koolide poolt esitatud ettepanekute alusel.

EESTI VABARIIGI LOODUSKAITSEMÄRGID AASTAST 2010

Eesti Vabariigi taasiseseisvumisega lõppes nõukogudeaegse looduskaitsemärgi aeg. 2010. aastal taastati looduskaitsemärk, millel on kolm liiki: looduskaitse kuldmärk, looduskaitse hõbemärk ja noore loodukaitsja märk.

Looduskaitse kuldmärk

Märki antakse välja koos Eerik Kumari nimelise preemiaga, millega tunnustatakse pikaajalise väljapaistva tegevuse eest looduse uurimisel, looduskaitse korraldamisel, looduskaitseteadmist levitamisel, säästva looduskasutuse põhimõtete propageerimisel. Eerik Kumari nimelist looduskaitsepreemiat on välja antud 1989. aastast ning alates 2010. aastast antakse preemiat üle koos looduskaitse kuldmärgiga. Märk antakse välja kord aastas, malkus, tavaliselt ühele, erandjuhul ka kahele inimesele ning see on looduskaitsealase tegevuse kõrgeim tunnustus. Ka kõiki enne 2010. aastat preemia saanud on tunnustatud kuldmärgiga. Esimese Kumari preemia pälvis loodusfotograaf, looduseuurija ja populariseerija Fred Jüssi. 2018. aastaks on preemia ja märgiga tunnustatud 35 inimest.

Looduskaitsemärk

Hõbedast valmistatud looduskaitsemärki antakse välja alates 2011. aastast ja sellega tunnustatakse teeneid looduse uurimisel, loodusteadmist levitamisel, looduskaitse edendamisel, arendamisel ja tutvustamisel nii üleriigilisel kui ka rahvusvahelisel tasandil. 2018. aastaks on märke antud 51 inimesele.

Noore loodukaitsja märk

Antakse kuni 26-aastasele noorele aktiivse loodushoiu alase tegevuste eest. Aastas antakse kuni 30 märki.

ERINEVAID TÄHTPÄEVI TÄHISTAVAD MÄRGID

20 aastat Eesti NSV looduskaitse seaduse vastuvõtmisest 1957. aastal.

25 aastat Eesti NSV looduskaitse seaduse vastuvõtmisest 1957. aastal.

30 aastat Matsalu Riikliku Loodus- kaitseala moodustamisest 1957. aastal.

75 aastat Vaika linnukaitseala, Eesti esimese looduskaitseala, moodusta- misest 1910. aastal.

100 aastat Vaika linnukaitseala, Eesti esimese looduskaitseala, moodustamisest 1910. aastal.

KAITSEALUSTE OBJEKTIDE TÄHISTAMINE AJAS

Kaitsealuste objektide registri loomisega 1936. aastal tekkis ka vajadus objektide looduses tähistada. Tähisena kasutati betoonposti, millel olid tähed LK ja RT (Riigi Teataja). Nõukogude ajal sai tammelehest looduskaitse sümbol nii aumärkidel, kui ka objektide tähistamisel. Vastavalt ajastule on lisandiks olnud ka viisnurk. Muutunud on küll stilistika, kuid sümboliks on jäänud tammeleht.

SUVENIIRMÄRGID

Nõukogude ajal oli tavaks suveniirmärkide valmistamine ja kogumine.

